Fiyat değerlendirmesi ve Asya gösterge fiyatları

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Market on Close ve Singapur penceresi

Asya'da petrol ürünleri nadiren sabit bir fiyatla satılır. Dönemsel (term) sözleşmelerin çoğu ve birçok spot işlem, fiyatı yayımlanan değerlendirmelere atıfla ve genellikle bir fiyatlama dönemi boyunca ortalama alarak belirler. Asya'da belirleyici değerlendirmeler Platts'e aittir. Bu işletmeyi Warren C. Platt 1909'da Cleveland'da kurmuştur ve bugün S&P Global'in bir parçasıdır. Platts, Market on Close yöntemini Asya'da ilk kez 1992'de uyguladı.[1]

Yöntem şöyle işler. Gün boyunca Platts editörleri piyasa katılımcılarından alış ve satış tekliflerini ve tamamlanan işlemleri toplar. Kapanıştan önceki 30 ila 45 dakikalık son dönemde, tüccarların "pencere" (window) dediği aralıkta, katılımcılar Platts'in anlık olarak yayımladığı bağlayıcı alış ve satış teklifleri verebilir. Platts daha sonra her ürünün kapanış anındaki değerini, pencereden sağ çıkan işlemlere ve tekliflere, işlem yapılmayan yerlerde ise ilgili ürünlerle arasındaki farklara dayanarak değerlendirir. Singapur'da pencere yerel saatle 16.30'da kapanır. Asya değerlendirmeleri bu saatte belirlenir.[2] Bu tasarım, gerçek karşı taraflar arasında

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

bilinen bir anda alınıp satılan gerçek bir yükün değerini yakalamayı amaçlar. Pencerede işlem yapmaya hazır katılımcılar fiyatı etkileyebilir, ancak verdikleri tekliflerin de arkasında durmak zorundadır.

Değerlendirmeler belirli yükleri tanımlar. Tipik bir Singapur değerlendirmesi, belirli büyüklük ve şartnamedeki, önümüzdeki haftalarda belirli bir dönem içinde Singapur'da FOB (gemide teslim) esasıyla yüklenecek bir yükle ilgilidir. Farklı oktanlardaki benzin, nafta, jet yakıtı ve gazyağı, farklı kükürt düzeylerindeki motorin, farklı viskozitelerdeki fuel oil ve yüzde 0,5 kükürt içerikli gemi yakıtı için ayrı değerlendirmeler vardır.[3] Böylece her değerlendirme, tanımlanmış bir yer ve zamanda tanımlanmış bir emtia için bir değer belirler. Bu da sözleşmelerin ona kesinlikle atıf yapabilmesini sağlar.

Asya genelinde sözleşmelerde MOPS

MOPS olarak bilinen Mean of Platts Singapore, bu Singapur değerlendirmelerinden oluşan bir setin üzerinde anlaşılan bir dönem boyunca ortalamasıdır. Platts değerlendirmeleri Singapur'da 15 ila 30 gün sonra yüklenecek fiziki yüklerin değerini belirler. Ortalama dönemi bir hafta, bir ay ya da tarafların anlaştığı başka bir süre olabilir.[4] Bir sözleşme, Manila'da ya da Sidney'de teslim edilen bir motorin yükünün, konşimento tarihi etrafındaki beş gün boyunca MOPS motorin değerlendirmesinin ortalamasına navlun, kalite ve satıcı marjı için bir prim eklenerek fiyatlanmasını öngörebilir. Prim pazarlıkla belirlenir, referans fiyat ise Singapur'dan gelir.

MOPS'un etki alanı tüccarlar ve rafinerilerle sınırlı değildir. Güneydoğu Asya, Avustralya ve Güney Asya'daki akaryakıt ithalatçıları, havayolları, elektrik üreticileri ve armatörler ürünleri MOPS'a bağlı koşullarla satın alır. Bölgedeki birçok hükümet, düzenlenen akaryakıt perakende fiyatları ya da sübvansiyon hesapları için Singapur ürün fiyatlarını esas alır.[5] Bu nedenle bir Singapur değerlendirmesindeki hareket, şehrin çok ötesindeki tüketici fiyatlarını ve kamu bütçelerini etkiler. Bu etki Singapur'a bölgenin ekonomik hayatında büyüklüğüyle orantısız bir rol kazandırır. Değerlendirme sürecinin güvenilirliğinin neden kamu yararını ilgilendirdiğini de açıklar.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Singapur'un bu rolünün nedeni likiditedir. Bir gösterge fiyat ancak tanımladığı yerde fiyatın piyasayı yansıtmasına yetecek kadar işlem gerçekleşiyorsa işe yarar. Singapur rafinerileri, depolamayı, harmanlamayı, gemi yakıtı ikmalini ve derin bir tüccar havuzunu tek bir yerde birleştirir. Böylece orada her gün yükler alınıp satılır. Asya'nın başka yerlerinde daha büyük rafineriler ya da daha büyük iç pazarlar vardır, ama hiçbirinde bağımsız alım satımın aynı yoğunluğu yoktur. Bölge genelindeki sözleşmeler Singapur fiyatlarına atıf yaptığında, riskten korunmak ya da arbitraj yapmak isteyen her katılımcının da orada işlem yapması için bir teşviki olur. Bu da gösterge fiyatı güçlendirir.

Ham petrol gösterge fiyatları: Dubai, Umman ve Murban

Asya'ya giden ham petrol farklı bir gösterge fiyat setiyle fiyatlanır. Basra Körfezi'nden Asyalı rafinerilere satılan ham petrolün çoğu, Körfez ham petrollerinin büyük bölümünün kalitesini yansıtan orta ağırlıkta ve kükürtlü (medium sour) Dubai ve Umman türlerine göre fiyatlanır. Platts, Dubai'yi Singapur merkezli Market on Close süreciyle değerlendirir. Dubai ham petrol üretimi 1990'ların başında günde yaklaşık 400.000 varilden 2004'e kadar 120.000 varilin altına düştükçe, Platts 2001'den itibaren Dubai işlemlerine karşı Umman ham petrolünün teslimine izin verdi ve 2004'ten itibaren 25.000 varillik kısmi yükleri getirdi.[6] Saudi Aramco Asya'ya yönelik resmî satış fiyatlarını Ekim 2018'e kadar Dubai ve Umman ortalamasına göre belirledi. O tarihte Umman değerlendirmesinin yerine Dubai Mercantile Exchange'in Umman vadeli işlem sözleşmesini koydu. Gösterge fiyatın likit kalması için teslim edilebilir türler sepeti daha sonra daha da genişletildi.[7]

Rakip gösterge fiyatlar ortaya çıktı. Şanghay Vadeli İşlemler Borsası'nın 2013'te kurulan bir yan kuruluşu olan Şanghay Uluslararası Enerji Borsası, yuan cinsinden ham petrol vadeli işlemleri işlem görür.[8] Sözleşme 26 Mart 2018'de başlatıldı.[9] Abu Dabi'de ICE Futures Abu Dhabi, 29 Mart 2021'de Murban ham petrolü üzerine vadeli işlemlere başladı. Ulusal petrol şirketi ADNOC o tarihten bu yana, Haziran 2021'den itibaren, Murban'ın resmî satış fiyatını vadeli işlem sözleşmesi esasında belirlemektedir.[10] Bu gelişmeler K. Kısım, III. Bölüm'de merkezler arası rekabet açısından incelenir. Singapur açısından bunlar, ürün fiyatlamasındaki hâkimiyetinin ham petrole kendiliğinden yayılmadığı anlamına gelir.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

2026 Hürmüz krizi bu gösterge fiyatları ağır bir sınavdan geçirdi. ABD ve İsrail'in 28 Şubat 2026'da İran'a saldırılar başlatmasının ardından Hürmüz Boğazı'ndan deniz taşımacılığı büyük ölçüde durdu. Brent 8 Mart'ta varil başına 100 ABD dolarını aştı. 19 Mart'ta Dubai ham petrolü varil başına 166 ABD doları ile kayıtlardaki en yüksek fiyatına ulaştı.[11] Dubai ile Brent arasındaki fark, Asya ham petrol gösterge fiyatının Körfez arzını ne kadar doğrudan yansıttığını gösterdi. Ayrıca Singapur'da değerlendirilen bir gösterge fiyatın, nerede üretilirse üretilsin, tanımladığı varillerin fiziki erişilebilirliğine bağlı kaldığını da doğruladı.

Fiyat raporlamasının yönetişimi

Fiyat raporlama kuruluşları uzun süre yayıncı olarak görüldü. Değerlendirmeleri ancak politika yapıcılar kaç sözleşmenin, verginin ve türev ürünün bunlara bağlı olduğunu fark ettiğinde düzenleyici bir kaygı konusu hâline geldi. G20'nin talebi üzerine Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO) 2012'de Petrol Fiyat Raporlama Kuruluşlarına İlişkin İlkeler'i (Principles for Oil Price Reporting Agencies) yayımladı. Platts o tarihten bu yana bu ilkelere uyumunu Ernst & Young'a yıllık olarak inceletmektedir. İlkeler, kuruluşların yöntemlerini yayımlamasını, bunları tutarlı biçimde uygulamasını, çıkar çatışmalarını yönetmesini ve şikâyetleri ele almasını gerektirir.[12]

Mayıs 2013'te Avrupa Komisyonu, Platts'e yapılan fiyat bildirimlerinde danışıklı davranış şüphesiyle birkaç petrol şirketinin ve Platts'in işyerlerinde inceleme yaptı.[13] Herhangi bir ihlal tespit edilmedi. Yine de bu olay, gönüllü olarak bildirilen işlemlere dayanan bir piyasanın, katılımcıların dürüstçe bildirim yapma istekliliğine ve kuruluşun doğrulanamayan işlemleri dışarıda bırakma konusundaki dikkatine bağlı olduğunu gösterdi.

Singapur gösterge fiyatlara bağlı türev ürünlerin alım satımını düzenler, ancak fiyat raporlama kuruluşlarını bu sıfatla lisanslamaz. 2018'den bu yana Menkul Kıymetler ve Vadeli İşlemler Kanunu (Securities and Futures Act, SFA), Singapur Para Otoritesi (MAS) tarafından belirlenen gösterge endekslere uygulanan bir finansal gösterge endeksleri rejimi içerir.[14] Bölgesel sözleşmeleri yönlendiren petrol ürünü değerlendirmeleri, özel kuruluşlar tarafından kendi yöntemleri ve uluslararası ilkeler

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

çerçevesinde üretilir. Bununla birlikte bu değerlendirmelerin yanıltıcı işlemler ya da yanıltıcı tekliflerle manipüle edilmesi, MAS'ın denetlediği türev ürünleri etkilediğinde Kanun'un piyasa istismarı hükümleri kapsamına girebilir. Bir sonraki kesim bunu açıklar.

Notlar

1. Wikipedia, "Platts" (Erişim tarihi: Kasım 2026): Warren C. Platt "started the magazine *National Petroleum News* in Cleveland, Ohio in 1909"; Platts "stops accepting new bids and offers 30 to 45 minutes before the close", bu döneme "window" denir; "Platts first used the process in Asia in 1992"; Dubai üretimi 1990'ların başında günde yaklaşık 400.000 varilden 2004'e kadar günde 120.000 varilin altına düştü; 2001'den itibaren Umman Dubai'ye karşı teslim edilebilir; 2004'ten itibaren 25.000 varillik kısmi yükler; Saudi Aramco Dubai ve Umman'ı "until October 2018, when it replaced Platts Oman with the Oman futures contract of the Dubai Mercantile Exchange" kullandı; IOSCO Principles for Oil Price Reporting Agencies (2012) "at the request of the G20"; Ernst & Young tarafından yıllık uyum incelemeleri. ↩
2. S&P Global Platts, *Specifications Guide: Asia Pacific and Middle East Refined Oil Products*, güncel baskı: Singapur değerlendirmeleri piyasayı Singapur saatiyle 16.30'daki kapanışta yansıtır. ↩
3. S&P Global Platts, *Specifications Guide: Asia Pacific and Middle East Refined Oil Products*, güncel baskı: benzin (92, 95 ve 97 RON), nafta, jet yakıtı/gazyağı, motorin (10 ppm, 500 ppm ve diğerleri), 180 cst ve 380 cst fuel oil ve yüzde 0,5 kükürtlü gemi yakıtı için Singapur FOB değerlendirmeleri. ↩
4. Wikipedia, "Mean of Platts Singapore" (Erişim tarihi: Kasım 2026): MOPS, Platts'in yayımladığı Singapur merkezli bir petrol ürünü fiyat değerlendirmeleri setinin ortalamasıdır; terim, değerini bu ortalamadan alan her türlü sözleşme mekanizmasını ifade eder; değerlendirmeler fiziki emtiaların değerini "15–30 days forward" belirler; ortalama dönemi bir hafta, bir ay ya da anlaşılan herhangi bir dönemdir. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

5. Malezya'nın Otomatik Fiyatlama Mekanizması (Automatic Pricing Mechanism) ve Endonezya'nın akaryakıt fiyat formülleri, ürün maliyetleri için MOPS'u referans olarak kullanmıştır. ↩
6. Wikipedia, "Platts" (Erişim tarihi: Kasım 2026), yukarıda Market on Close alt bölümünde anıldığı üzere: Dubai üretimi, 2001'den itibaren Umman'ın teslim edilebilirliği, 2004'ten itibaren 25.000 varillik kısmi yükler, Saudi Aramco'nun Ekim 2018'deki değişikliği. ↩
7. Platts, Dubai esasının teslim edilebilir türlerine Upper Zakum, Al-Shaheen ve Murban'ı ekledi. ↩
8. Wikipedia, "Shanghai Futures Exchange" (Erişim tarihi: Kasım 2026): 2013'te kurulan bir yan kuruluş olan Şanghay Uluslararası Enerji Borsası, ham petrol vadeli işlem ve opsiyonları ile düşük kükürtlü fuel oil işlem görür; borsa Çin Menkul Kıymetler Düzenleme Komisyonu'nun denetimindedir. ↩
9. "Three years on, Shanghai futures ride reform to enrich oil market", *China Daily*, 27 Mart 2021: "the crude futures started trading at the Shanghai International Energy Exchange on March 26, 2018"; "yuan-denominated crude oil futures contracts". ↩
10. "Murban crude futures start trading at new ICE, Abu Dhabi exchange", *Arab News*, 29 Mart 2021: sözleşme ICE Futures Abu Dhabi'de "launched on Monday"; "ADNOC will set the monthly official selling price (OSP) for Murban based on the futures contract". – Intercontinental Exchange, "ICE Announces Update on Murban Crude Oil Futures Ahead of Launch on March 29, 2021" (ir.theice.com): ADNOC resmî satış fiyatları "to be based on the ICE Murban Futures Contract from June 2021". ↩
11. Wikipedia, "2026 Strait of Hormuz crisis" (Erişim tarihi: Kasım 2026): "On 28 February 2026, the United States and Israel initiated coordinated airstrikes on Iran"; boğaz "has been largely blocked by Iran since 28 February 2026"; Brent "surpassed US$100 per barrel on 8 March", zirvesi 126 ABD doları; "Dubai crude oil prices reached US$166, their highest on record"; bölgesel petrol ihracatı "were 25 million barrels per day before the war, dropping 60% to around 10 million by 15 March"; Ekim 2026 sonundaki ön tahminler Hürmüz

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

akışlarını “approximately 14 million barrels per day, or 82% of pre-war levels” düzeyinde gösterdi. ↩

12. IOSCO, *Principles for Oil Price Reporting Agencies*, Final Report FR06/12, Ekim 2012: yöntem, değerlendirmenin kalitesi ve güvenilirliği, çıkar çatışmaları, şikâyetler ve dış denetim. ↩
13. Avrupa Komisyonu, MEMO/13/435, 14 Mayıs 2013: petrol ve biyoyakıt sektöründe, Platts’e yapılan fiyat bildirimlerinde olası danışıklı davranış ve başkalarının fiyat değerlendirme sürecinden olası dışlanmasına ilişkin habersiz yerinde incelemeler; soruşturma daha sonra karar verilmeksizin kapatıldı. ↩
14. Clifford Chance, “Major Changes to Singapore Capital Markets Regulatory Framework Implemented”, Ekim 2018, ss. 1–2: Securities and Futures (Amendment) Act 2017 “introduces a new Part VIAA which provides for the regulatory framework for financial benchmarks”; sistemik önemi varsa “MAS may designate a financial benchmark as a designated benchmark”; değişikliklerin çoğu “operative from 1 and 8 October 2018”. Ayrıca bkz. E. Kısım, I. Bölüm. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.